

D'un drama a un altre en només cinc anys

La periodista txeca Tereza Brdeckova narra la història del setmanari 'Respekt' en els últims 5 anys. Aquest document ofereix molts elements per a la reflexió sobre els canvis de l'Est d'Europa.

Cap al 1988, es va formar un grup de joves al voltant de dues revistes clandestines. La seua posició era completament diferent de la dels famosos dissidents, com per exemple Václav Havel. Era una nova generació castigada pels pecats dels seus pares, desproveïda de possibilitats d'estudiar, de viatjar i inclús de treballar en àmbits interessants. Els seus noms eren més aviat desconeguts pel gran públic. Durant les manifestacions al novembre de 1989 van formar de colp una redacció que va començar a divulgar una pàgina de notícies actuals. Les pàgines titulades "Informační Servis" (Servei d'Informació) van ser distribuïdes per conductors de taxi voluntaris que recorrien el país. Gràcies a la bona organització, el nombre de gent i de pàgines augmentaven. Al gener de 1990, quan la situació esdevingué més tranquil·la, el Servei d'Informació era ja un setmanari que ha demostrat en els següents anys que l'ajut financer de l'occident no és tan inútil com ens podria semblar actualment. El Servei d'Informació de seguida deixa de treballar

amb les notícies locals i es converteix en un periòdic amb una concepció original que irradia el pensament alternatiu *underground*. Però cal dir que les idees anomenades *underground* representaven, just després de l'arribada al poder de Havel, una ideologia gairebé oficial. El periòdic es feia ressò de la situació al Tibet o a Romania, dels problemes de les minories, dels grans assumptes polítics de la societat txeca. Un grup de gent aprenia l'ofici de periodista practicant-lo malgrat que cap d'ells haguera somniat mai d'arribar a ser periodista. Alguns vivien a la mateixa redacció, equipada amb un sofà i proveïts d'un raspall de dents. Quan el país va començar a rebre donatius dels estrangers, el periòdic va rebre d'una societat americana uns equips d'ordinadors. Al cap de tres mesos els principiants esdevingueren professionals —d'una pàgina

d'informació a un setmanari dividit en rúbriques—, i un conductor va proposar el nou títol: *Respekt*. Es va establir una societat composta per redactors que són al mateix temps accionistes. El primer cap de redacció és Jan Ruml, actualment

ministre de l'Interior de la República Txeca.

La gent que participa en *Respekt* comparteix l'opinió que el personatge clau en l'evolució del periòdic és el seu cap de redacció, Ivan Lamper. Posseeix un talent extraordinari, no ha estudiat mai periodisme i ha exercit fins a 1990 professions molt diferents. Aquest home ha forçat els col·laboradors a abandonar progressivament la concepció *underground*. La situació del país es feia cada vegada més estable. Calia acostar-se el més possible a l'ideal periodístic, representat per l'estil dels periodistes anglesos i americans, pel seu caràcter investigador. La claredat d'estil i el bon gust. L'objectiu final era sempre fer un periòdic perdurable en el temps: fins i tot després de cinc anys tots els articles són llegibles i caracteritzen ben bé la seva època.

El treball a *Respekt* exigeix una mentalitat especial. És l'únic setmanari txec basat únicament en la qualitat dels textos. Les recerques són particularment difícils i pagades molt malament. Després d'un pesat treball d'un mes, només queda un article de 50 línies. Cada text és llegit regularment per tres persones almenys i reescrit sovint dues o tres vegades. Però fins i tot després, el text imprès és de vegades molt diferent a l'última versió. En molts casos és desastrós per a l'autor, però és sempre positiu per al periòdic. Està prohibit d'utilitzar el "jo", les expressions sentimentals, duplicar els adjectius. Escriure per a *Respekt* vol dir renunciar a la vanitat de l'autor, amagar-se en favor dels interessos de resultat col·lectiu i pregar que aquest s'assembla una mica a la teua idea original. Al començament de l'any 1992

Rodiče a děti:
čím dál těžší dospívání

Po listopadu 1989 se vytratil ospalý klid z mnoha českých rodin. Dospělí prožívají traumatický nároky nové doby, nechápou dobře, jak se mají chovat k dětem. Dívoké děti ztratily definitivně

ni škola ani zážrak

22
8. 1992

van concedir a Lamper el premi World Press Review. Però els problemes econòmics posteriors perduren fins avui. El caràcter quasi familiar de la societat N.T.S. ha garantit la independència dels periodistes, però no la independència econòmica. La redacció ha intentat examplar el periòdic de setze pàgines a vint-i-quatre sense èxit. La quantitat de publicitat no ha estat suficient i ha estat impossible omplir un espai semblant amb el treball de la redacció, composta sempre de deu persones. S'ha fet difícil de satisfer el lector. Fins ara els lectors de *Respekt* tendeixen a llegir el seu periòdic com una novel·la. No trien, llegeixen des del principi fins a l'acabament. Cap a la fi de 1993 *Respekt* afronta una situació financera catastròfica, inclús s'ha pensat en la seva liquidació. La tirada s'ha reduït de 150.000 a 30.000 exemplars. Finalment el 51% de les accions van ser venudes a la societat MAFRA, que representa en realitat el grup empresarial Socpresse. Els temps on la política reemplaçava la cultura i la vida privada dels habitants han passat. Des de fa dos anys *Respekt* té un nombre estable de lectors. 30.000 no en són molts però, pel contrari, el somni de

VICENT A. JIMÉNEZ

Tereza Brdeckova: "El somni del periodista és canviar la realitat."

cada periodista no és solament escriure sinó canviar la realitat, i *Respekt* ha mantingut aquesta força. I en serveix de testimoni el cas del director d'una empresa de fabricació militar que ha estat jutjat arran d'un article de *Respekt* que denunciava la venda d'armes a l'estranger.

Però el fet que amenaça el periòdic, més que el nombre reduït de lectors, és una mala gestió empresarial que, a més, avui dia controla la societat MAFRA. L'1 de gener de 1995 es durà a terme un experiment: *Respekt* tindrà la forma clàssica d'un setmanari per atraure una gran quantitat de publicitat. El resultat és incert.

Tanmateix, una cosa és segura: actualment, en el context d'un capitalisme salvatge, mai no seria possible començar des de zero amb un periòdic semblant. La "revolució de vellut" ha estat una ocasió única. El periòdic *Respekt* és una compilació del treball, del talent i de les circumstàncies històriques. Podem dir que és un vertader miracle veure com continua publicant-se des de fa 5 anys, però personalment crec que el treball, el talent, les circumstàncies històriques i els miracles fan continuar tota mena de periòdics tant de temps com ho desitgen els redactors. I és per això que sospite que la redacció és, amb tot, una mica idealista.

Tereza Brdeckova

(*Fragment de la ponència "El futur dels setmanaris". III Congrés de Mitjans de Comunicació. Octubre 1994.)

CAVAS HILL

Brutísimo

Hill,

calladament

esperaves.

Profund, sol

però segur i confiat.

Del silenci

has despertat.

